

Česká školní inspekce

Liberecký inspektorát

INSPEKČNÍ ZPRÁVA

Základní škola Hejnice, okres Liberec

Adresa: Lázeňská 406, 463 62 Hejnice

Identifikátor školy: 600 079 732

Termín konání inspekce: 15. – 19. března 2004

Čj.:	h4-1192/04-5100
Signatura:	oh4cx125

PŘEDMĚT INSPEKČNÍ ČINNOSTI

Předmětem inspekční činnosti bylo zjištění a zhodnocení:

- ❖ personálních podmínek vzdělávací a výchovné činnosti v níže uvedených vyučovacích předmětech vzhledem ke schváleným učebním dokumentům,
- ❖ materiálně-technických podmínek vzdělávací a výchovné činnosti v níže uvedených vyučovacích předmětech vzhledem ke schváleným učebním dokumentům,
- ❖ průběhu a výsledků vzdělávání a výchovy na prvním a druhém stupni základní školy v předmětech český jazyk, německý jazyk, matematika, na druhém stupni v předmětech anglický jazyk, zeměpis, občanská výchova, rodinná výchova vzhledem ke schváleným učebním dokumentům,
- ❖ tematicky zaměřené na sledování a hodnocení účinnosti prevence sociálněpatologických jevů,
- ❖ tematicky zaměřené na výuku německého jazyka v základních školách.

CHARAKTERISTIKA ŠKOLY

Základní škola Hejnice, okres Liberec byla zřízena Zastupitelstvem města Hejnice, které schválilo její poslední zřizovací listinu dne 22. ledna 2003, v níž je uvedena právní forma příspěvková organizace na dobu neurčitou. V předloženém posledním rozhodnutí o změně v zařazení do sítě škol, předškolních zařízení a školských zařízení jsou uvedena odloučená pracoviště školy Ferdinandov 64, 463 62 Hejnice, Lázeňská 463, 463 62 Hejnice a Nádražní 65, 463 62 Hejnice. Škola sdružuje mateřskou školu s kapacitou 138 dětí, základní školu se stanovenou kapacitou 400 žáků, školní družinu s kapacitou 120 žáků a školní jídelnu s kapacitou 638 jídel. Úplná základní škola vyučuje podle vzdělávacího programu Základní škola, schváleného pod čj. 16 847/96-2, včetně úprav a doplňků schválených pod čj. 25 018/98-22.

V době inspekční činnosti byl aktuální stav žáků úplné základní školy v 18 třídách 388. Počet žáků nepřesahuje její maximální kapacitu. V současnosti je kapacita základní školy využita z 96 %. Škola je spádovou pro obce Bílý Potok a Lázně Libverda, podle stavu naplněnosti tříd přijímá i žáky z města Raspenava.

HODNOCENÍ PERSONÁLNÍCH PODMÍNEK VZDĚLÁVACÍ A VÝCHOVNÉ ČINNOSTI VZHLEDEM KE SCHVÁLENÝM UČEBNÍM DOKUMENTŮM

Hodnocení personálních podmínek školy se vztahuje k předmětu inspekční činnosti. Celkově byla výuka sledována ve vybraných předmětech u 20 vyučujících. Z hlediska věkové struktury převažovali mladší pedagogové, většinou s kratší praxí. Na druhém stupni vedli výuku z poloviny navštívených hodin muži. Pracovní úvazky stanovil ředitel školy především podle kvalifikace zaměstnanců. Příbuzností aprobační učitelů k personálně nezajištěným předmětům se řídil při doplňování úvazků. Většina navštívených vyučujících splňuje zcela podmínky odborné a pedagogické způsobilosti. Čtyři z učitelů nesplňují tyto podmínky pro výuku v základní škole. Na prvním stupni se jedná se o dvě učitelky. Jedna má ukončeno bakalářské studium neučitelského oboru, druhá s úplným středoškolským vzděláním zahájila studium na pedagogické fakultě. Na druhém stupni působí jedna vyučující anglického jazyka se středoškolským vzděláním a státní všeobecnou jazykovou zkouškou. Zastupuje za plně

kvalifikovanou učitelku, která je v současné době na mateřské dovolené. Druhá učitelka s ukončeným středoškolským vzděláním a delší pedagogickou praxí vyučuje hlavně tělesnou výchovu a začala studovat na fakultě tělesné výchovy a sportu. Výchovné poradenství zajišťuje druhým rokem zkušená učitelka druhého stupně s požadovanou praxí bez příslušného kvalifikačního studia. Funkci metodika informačních a komunikačních technologií vykonává zástupce ředitele školy.

Ředitel školy byl do funkce opětovně jmenován dne 29. října 2002 s účinností od 1. ledna 2003. K tomuto datu vstoupila škola do právní subjektivity a její organizační řád byl upraven vzhledem k novým součástem školy i možnostem vedlejší hospodářské činnosti.

Organizační struktura vychází ze schématu delegování pravomocí na jednotlivé pracovníky školy v oblasti výchovně-vzdělávací i provozní a je funkční. Organizace činnosti a provozu školy je konkrétně rozpracována na daný školní rok. Informační systém uvnitř základní školy je zajišťován každodenním stykem mezi pracovníky a vedením školy. Měsíční plány akcí žáků zahrnující i vzdělávací aktivity pedagogů a jim zadávané úkoly vedením školy jsou vyvěšovány ve sborovnách obou stupňů. Za úplné a včasné předávání těchto informací ručí pověřená osoba. Souhrnné informace jsou pravidelně předávány ředitelem školy na pedagogických radách a aktuálně svolávaných provozních poradách.

Metodické orgány škola zřídila. Působení metodického sdružení prvního stupně vychází důsledně z náplně činnosti stanovené ředitelem školy. Kromě pravidelných jednání vyučující prvního stupně operativně řeší problémy spjaté s realizací zvoleného vzdělávacího programu. Písemné podklady z jednání předmětových komisí sledovaných předmětů na druhém stupni jsou formální a v komisi jazyků jsou jednostranně zaměřené na předmět český jazyk. Učitelé si však při každodenních kontaktech ve sborovně vyměňují zkušenosti a projednávají aktuální problémy vyplývající z konkrétní výuky.

Vedení školy vytváří příznivé pracovní podmínky pro všechny zaměstnance. Systém jejich vedení je neformální. Za poslední dva roky nastoupilo do školy šest mladých učitelů, kteří akceptovali nabídku bydlení od zřizovatele školy. Omlazený pedagogický sbor, především na druhém stupni, využívá zkušeností kolegů s dlouholetou praxí. Metodickou pomoc začínajícím a nekvalifikovaným učitelům poskytuje ředitel školy. Jeho hospitační a kontrolní činnost nevychází z pevně stanoveného plánu. Podle potřeby se v kontrolách kvality výuky na prvním a druhém stupni střídají se zástupcem ředitele školy. Z hospitací jsou pořizovány zápisy na vlastních předtištěných tiskopisech. Při rozboru společné hospitace s inspekcí projevilo vedení školy dobrou znalost práce jednotlivých učitelů. V hodnocení pracovníka chyběly formulace závěrů a doporučení pro další pedagogickou práci především z oblasti metodických postupů ve výuce.

Kontrolní systém vedení školy vychází z plánu práce ředitele na školní rok a časově vymezuje jeho úkoly v oblasti výchovně-vzdělávací a provozní. Kontrola výchovně-vzdělávacího procesu včetně povinné pedagogické dokumentace na obou stupních je z větší části v kompetenci statutárního zástupce školy. K vedení záznamů školní dokumentace pro pedagogy vydalo vedení školy vnitřní pokyn. Velký význam je přikládán dalšímu vzdělávání učitelů. Škola financuje a podporuje jejich rozvoj zejména v oblasti informatiky. Dle zájmu a možností se učitelé účastní i dalších vzdělávacích aktivit. Ředitel při tom zohledňuje aktuální i perspektivní potřeby školy. Sám se účastní vzdělávání týkající se Rámcového vzdělávacího programu pro základní školství. Součástí hodnocení práce pedagogů je i stanovení jeho kritérií. Učitelé byli s nimi prokazatelně seznámeni a jsou vyvěšena v obou sborovnách. S prvky sebehodnocení pracuje ředitel školy v pohospitačních rozborech. Osobní rozhovory s mladými začínajícími nebo nekvalifikovanými učiteli v rámci metodické pomoci jsou i součástí evaluace zaměstnanců.

Personální podmínky vzdělávací a výchovné činnosti byly hodnoceny jako velmi dobré.

HODNOCENÍ MATERIÁLNĚ-TECHNICKÝCH PODMÍNEK VZDĚLÁVACÍ A VÝCHOVNÉ ČINNOSTI VZHLEDEM KE SCHVÁLENÝM UČEBNÍM DOKUMENTŮM

Hodnocení materiálně-technických podmínek se vztahuje k předmětu inspekční činnosti. Základní škola provozuje svou výchovně-vzdělávací činnost ve třech budovách. Ve dvou propojených stavbách, starých 100 a 30 let je umístěn první a druhý stupeň. Ve starším objektu se nachází většina kmenových tříd prvního stupně a sborovna, je zde i počítačová učebna. Třídy druhého stupně, jejich sborovna, ředitelství školy a školní jídelna jsou umístěny v historicky mladší budově. Třetí samostatný objekt školy je pavilon typu Chanos, stejného stáří jako budova druhého stupně. Nacházejí se zde první třídy a jedna druhá, dvě oddělení družiny, školní dílny a keramická dílna. V odpoledních hodinách zde funguje školní klub. Ve dvou školních objektech jsou šatny žáků umístěny na chodbách. Pitný režim je zajišťován nápojovými automaty. Škola disponuje prostornou tělocvičnou, kterou pravidelně využívá i veřejnost, a kvalitním venkovním hřištěm pro míčové hry.

Hospitovaná výuka probíhala kromě hodin cizích jazyků v kmenových třídách, které na druhém stupni vzhledem k menšímu počtu žáků působily prostorně. Byly světlé, čisté a vybavené novým školním nábytkem. V každé z navštívených tříd byl umístěn zpětný projektor, na prvním stupni se nacházel pouze v některých učebnách. Lavice na prvním stupni jsou renovovány a doplněny staršími židlemi. Prostředí tříd oproti druhému stupni bylo shledáno podnětnějším a estetičtějším. Do učeben z prostorových důvodů nebyly umístěny relaxační koberce. Společné školní prostory jsou vyzdobeny řadou ocenění žáků především za jejich sportovní úspěchy.

Výuka cizích jazyků se konala střídavě v kmenových třídách a jazykové učebně, která byla vyzdobena nástěnnými přehledy gramatiky, mapami pro oba vyučované jazyky a jednoduchými žákovskými projekty. Třída byla původně upravena pro jiný účel, umístění demonstračního stolu na stupínku je nevhodné. Instalovaný televizor s videem slouží žákům ke sledování video ukázek i z dalších předmětů. Vyučující často a účelně používali audiotechniku k poslechu nahrávek. Další didaktická technika nebyla ve sledovaných hodinách společenskovedních předmětů využívána, i když je v každé třídě druhého stupně k dispozici. V rámci projektu „Internet do škol“ byla vybudována počítačová učebna s novými PC a pevným připojením na internet. Žáci využívají této možnosti při tvorbě projektů (občanská výchova) buď přímo v hodinách, nebo jednou týdně ve stanoveném režimu před vyučováním. Škola má k výuce nainstalovánu řadu programů pro všechny vyučované předměty i speciální výukové programy pro žáky s výukovými obtížemi.

Ve výuce českého i cizích jazyků a občanské výchovy pracují žáci s ucelenými řadami učebnic opatřenými schvalovací doložkou MŠMT. Normativní jazykové příručky i další zdroje informací používali žáci ve zhlédnutých hodinách českého jazyka minimálně, ve výuce cizích jazyků častěji. Pro výuku matematiky na prvním i druhém stupni a zeměpisu v 6. - 9. ročníku má škola dostatek funkčního a účelného vybavení pomůckami, učebnicemi, pracovními sešity, atlasy, matematickými sbírkami a tabulkami. Zeměpisná sbírka je doplňována novými nástěnnými mapami. Obnově učebnicového fondu věnuje vedení školy pozornost a při své kontrolní činnosti sleduje zařazování učebních pomůcek do výuky. Návrhy pedagogů v oblasti materiálního zabezpečení výuky jsou konzultovány v rámci předmětových komisí a metodického sdružení, v zápisech z jednání komisí na druhém stupni však nebyly doloženy. Materiální vybavení vytváří předpoklady pro zajištění přiměřené názornosti ve sledované výuce a umožňuje v těchto předmětech realizovat zvolený vzdělávací program.

Žákovská knihovna se stanovenou výpůjční dobou se nachází v budově druhého stupně a vede ji vyučující prvního stupně. Nepříliš široký fond knihovny zahrnuje beletristickou, encyklopedickou i odbornou literaturu, která je každoročně doplňována dle finančních možností školy. Více zájemců o výpůjčky je evidováno z prvního stupně. Vyučující mají k dispozici odborné metodické časopisy.

Ředitel školy plánuje investice do materiálně-technického rozvoje školy ve spolupráci se zřizovatelem. Jedná se o vybudování sportovního areálu zaměřeného na atletické disciplíny. V rámci krátkodobých záměrů je plánováno dovybavení prvního stupně novým školním nábytkem a vymalování společných prostor dvou budov i tříd druhého stupně.

Materiálně-technické podmínky vzdělávací a výchovné činnosti jsou velmi dobré.

HODNOCENÍ PRŮBĚHU A VÝSLEDKŮ VZDĚLÁVÁNÍ A VÝCHOVY

Vzdělávací programy

Zvolený vzdělávací program Základní škola je realizován na obou stupních v souladu se zařazením do sítě škol. Individuální vzdělávací programy pro čtyři integrované žáky jsou sestaveny a odpovídají doporučenému postupu v přílohách směrnice vydané MŠMT. Porovnáním konkrétního učebního plánu pro školní rok 2003/2004 s rozvrhem hodin a reálnou výukou bylo zjištěno, že hodinové dotace ve vyučovacích předmětech i ročnících odpovídají předepsanému učebnímu plánu, minimální počty hodin pro jednotlivé předměty a týdenní časová dotace byly dodrženy. Z hlediska rozšíření učebních plánů vzdělávacích programů pro základní vzdělávání byla disponibilní dotace hodin v osmém a devátém ročníku použita k navýšení v anglickém a německém jazyce. Sledovaná výuka respektovala osnovy, nedocházelo k obsahové duplicitě a byla zajištěna kontinuita výuky mezi jednotlivými ročníky.

Prohlédnutá povinná dokumentace (třídní knihy, třídní výkazy, katalogové listy) je vedena přehledně a průkazně zachycuje plnění osnov, průběh vzdělávání i aktuální stav žáků. V třídních knihách druhého stupně byly shledány některé formální nedostatky (například opakující se stejné formulace zápisů probírané látky).

Výuka je v souladu s učebními dokumenty vzdělávacího programu.

Kontrola naplňování učebních osnov je patrná z úkolů, které si ředitel školy stanovil ve svém celoročním harmonogramu. Od vyučujících vyžaduje zpracované časově tematické plány pro jednotlivé předměty a ročníky. Kontrolu plnění osnov v návaznosti na tematické plány provádí ředitel školy a jeho zástupce i v rámci hospitací. Metodické orgány kontrolují plnění osnov neformálně, v konkrétních zápisech z jednání komisí druhého stupně tato problematika nebyla zaznamenána.

Kontrola naplňování učebních osnov je účinná.

Předložený rozvrh hodin splňuje legislativní i psychohygienická kritéria. Školní řád odpovídá ustanovením vyhlášky o základní škole. Ve vyvážené míře zahrnuje jak práva žáků, tak jejich povinnosti. Žáci i jejich zákonní zástupci byli s dokumentem průkazně seznámeni. Provozní řády odborných učeben, ve kterých probíhala sledovaná výuka, nebo je inspekce v průběhu kontroly navštívila, jsou zpracovány a vyvěšeny, žáci s nimi byli seznámeni.

Rodiče žáků jsou informováni standardním způsobem, aktuálně prostřednictvím žákovských knížek, dále na třídních schůzkách čtyřikrát ročně, v případě závažnějších okolností doporučenou korespondencí. Výchovná opatření jsou prokazatelně sdělována zákonným zástupcům žáků dle vnitřního metodického pokynu a schváleného klasifikačního řádu školy.

Přínosem pro školu je velmi dobrá spolupráce se sdružením rodičů a přátel dětí školy (SRPDS), které je zastupováno zákonnými zástupci žáků z jednotlivých tříd. Rodiče se pravidelně scházejí před zahájením i po skončení třídních schůzek a pořizují zápisy z jednání. Škola informuje veřejnost vlastními webovými stránkami, které aktualizuje.

Organizace výchovně-vzdělávacího procesu je funkční.

Výchovná poradkyně nezpracovává plán činnosti. Zaměřuje se především na profesní poradenství. Žákům a jejich rodičům nabízí konzultace a koordinuje vyplňování přihlášek do středních škol. Druhou výraznou oblastí její činnosti je evidence žáků se specifickými poruchami učení a chování. Je v kontaktu s ostatními pedagogy a konzultuje s nimi optimální výchovné a vzdělávací přístupy k jednotlivým žákům.

Hodnocení systému primární prevence sociálněpatologických jevů je uvedeno vzhledem k uskutečněné tematicky zaměřené inspekci v části „Tematická zjištění“.

Výchovné poradenství se částečně spolupodílí na zlepšování výchovně-vzdělávacího procesu školy.

Průběh a výsledky vzdělávání a výchovy v českém jazyce na prvním a druhém stupni základní školy

Hodnocení průběhu a výsledků vzdělávání a výchovy vychází především ze sledované výuky, z namátkového rozboru písemných projevů žáků a z posouzení podmínek výuky.

Hospitace byly realizovány na prvním stupni v prvním až pátém ročníku vždy v jedné z paralelních tříd. Jedna z pěti navštívených vyučujících nesplňuje podmínky odborné a pedagogické způsobilosti, učí již druhým rokem a dva roky působila jako vychovatelka družiny. V tomto školním roce začala studovat pedagogickou fakultu. Absence odborné a pedagogické způsobilosti se částečně projevila v didakticky nevyvážené stavbě hodiny. Tři vyučující českého jazyka na druhém stupni jsou odborně a pedagogicky způsobilí. Krátká pedagogická praxe u dvou učitelů se negativně projevila v organizaci sledované výuky a volbě metodických postupů. Pro všechny třídy mají učitelé zpracovány časově tematické plány. V literární výchově na druhém stupni jsou tematické celky sestaveny podle obsahu čítanek. Ve dvou hodinách jazykového vyučování bylo zaznamenáno oproti tematickým plánům mírné zpoždění. Individuální vzdělávací potřeby žáků nebyly vyučujícími ve všech hodinách respektovány. Osnovy na obou stupních byly plněny. Sledované vyučující jednotky byly připravené. Výchovně-vzdělávací cíle byly přiměřené aktuálnímu stavu tříd, ne vždy je vyučující žákům prezentovali. Často oznamovali pouze téma hodiny. Probírané učivo navazovalo na předcházející, poznatky byly předávány věcně správně.

Výuka probíhala v kmenových třídách, vybavených renovovaným i novým školním nábytkem. V navštívených učebnách prvního stupně bylo mnoho dostupných názorných pomůcek, učitelky měly připravené tabule i další namnožený materiál, nechyběly přehrávače. Ve sledované výuce nejmladší žáci pracovali s pomocí zpětného projektoru. Na druhém stupni v žádné z navštívených hodin tento druh dostupné didaktické techniky učitelé nevyužili. Žáci zde nejčastěji používali učebnice a namnožené texty, s odbornými jazykovými příručkami pracovali ojedinelé. V jedné z hodin bylo využito i závěsné jazykové schéma.

Všechny zhlédnuté hodiny na obou stupních byly organizovány frontálně. Na druhém stupni zvolené formy a metody práce (převaha výkladu, absence diferenciací úkolů, uzavřená forma otázek) znesnadňovaly zapojování všech žáků do výuky. Jejich ojedinelá kooperace po dvojicích či řadách nebyla zcela zažitá. Nejasné pokyny vyučujících v některých hodinách komplikovaly žákům plnění zadaných úkolů. Na prvním stupni učitelky více měnily formy práce a aktivizovaly žáky. Činnosti byly i názorně podporovány vizuálními pomůckami.

V několika hodinách byla výuka dynamizována vhodně zařazenými relaxačními momenty. V závěru sledovaných hodin se pouze nejmladší žáci podíleli na rekapitulaci probrané látky a dávali tak vyučující zpětnou vazbu o splnění stanoveného výukového cíle. Dostali příležitost i k sebehodnocení. Vyučující dbala na upevňování správných návyků držení těla při sezení a psaní.

V úvodu vyučovacích jednotek, ve větší míře na prvním stupni, byla návaznost učiva motivována soutěží, křížovkou, názorem i prací s chybou. V některých hodinách motivace prolínala výukou v rámci mezipředmětových vztahů i vlastních zkušeností žáků, zejména v literární výchově. Především učitelky prvního stupně povzbuzovaly a oceňovaly aktivitu žáků a jejich zájem o výuku. V jedné z hodin žák stimuloval již zaběhnutý bodovací systém.

Atmosféra ve třídách a úroveň interakce mezi učitelem a žákem byly většinou velmi dobré. Žáci respektovali dohodnutá pravidla jednání, občasná nekázeň se projevila při déle trvající jednostranné činnosti. Vyučující vystupovali vůči žákům vstřícně, ale nevytvářeli podmínky pro diskusi. Rozvíjení komunikativních dovedností žáků bylo omezováno nízkou variabilitou zvolených metod a forem práce. Verbální projevy vyučujících byly srozumitelné a spisovné. Nespisovné vyjadřování žáků korigovali učitelé minimálně.

Výchozí znalosti prověřovali vyučující zpravidla společným opakováním, převažovala ústní forma. Klasifikační zkoušení nebylo realizováno. Ve většině sledovaných hodin po samostatné práci následovala zpětná vazba.

Namátkově vybrané sešity žáků vykazovaly na prvním stupni velmi dobrou grafickou úroveň a byly učitelkami kontrolovány. Na druhém stupni ve sledování žakovských písemností nebyli již vyučující tolik důslední. Prohlédnuté slohové kontrolní práce vykazovaly rozdíly v požadavcích vyučujících na kvalitu prací po obsahové i formální stránce. Ojedinele nebyl splněn pokyn ředitele školy o závazném počtu slohových prací v každém pololetí.

Průběh a výsledky vzdělávání a výchovy v českém jazyce na prvním a druhém stupni byly hodnoceny celkově jako dobré.

Průběh a výsledky vzdělávání a výchovy v přírodovědných předmětech - matematice na prvním a druhém stupni a zeměpisu na druhém stupni základní školy

Hodnocení průběhu a výsledků vzdělávání v matematice vychází z hospitací ve třídách „B“ na prvním stupni a z šesti ve všech ročnících druhého stupně. Zeměpis byl hospitován ve třech hodinách. Stanovené výukové cíle ve sledovaných hodinách odpovídaly standardu vzdělávání i aktuálnímu složení tříd, byly voleny vhodně a přiměřeně. Rozsah probíraného učiva se převážně přizpůsoboval průměrnému žákovi. Probírané učivo logicky navazovalo na předcházející témata.

Zhlédnuté hodiny matematiky na prvním stupni byly kromě jedné odučeny učitelkami odborně a pedagogicky způsobilými. Na druhém stupni vyučují matematiku čtyři vyučující - tři plně kvalifikovaní, zbývající je absolventem vysoké školy technického směru s doplňkovým pedagogickým studiem. Zeměpis je vyučován dvěma vyučujícími s požadovanou odbornou a pedagogickou způsobilostí. Částečná nekvalifikovanost ve výuce matematiky neměla negativní vliv na kvalitu výuky, oba vyučující učí se zájmem a invencí.

Sledovaná výuka probíhala v prostorných kmenových třídách. Zejména na prvním stupni byly pěkně upravené a vyzdobené, podnětně v nich působila i řada výukových a motivačních materiálů. Prostředí učeben na druhém stupni se jeví méně podnětující. Žáci průběžně pracovali s učebnicemi, pracovními sešity a namnoženými materiály. V nižších ročnících využívali k vytváření a upevňování matematických představ počítadla a číselné osy.

V zeměpise žáci průběžně pracovali s atlasy a učebnicemi, u tabule s nástěnnými mapami, zčásti využívali aktuální údaje a grafy průmyslové výroby ČR zveřejněné na internetu.

Na sledovanou výuku byli vyučující pečlivě připraveni, měli promyšlenou strukturu vyučovacích hodin. Zhlédnuté hodiny se zvláště na druhém stupni lišily z hlediska použitých metod a forem práce a efektivity výuky. Vyučující převážně uplatňovali frontální způsob výuky se střídáním činností, dle možností dbali na vyvozování vztahů a souvislostí i na využití vlastních znalostí a zkušeností žáků, přistupovali k nim individuálně. Probíranou látku podávali srozumitelně, až na ojedinělé drobné nepřesnosti věcně správně, při řešení příkladů využívali i alternativní způsoby. Zápisy do sešitů prováděné v hodinách zeměpisu byly stručné, výstižné a funkční. Obecně méně pozornosti věnovali učitelé průběžné zpětné vazbě a práci s chybou. V závěru některých hodin chyběl dostatek času na shrnutí a fixaci probraného učiva a zhodnocení. Psychohygienické hledisko výuky bylo zpravidla respektováno. Vyučující přizpůsobovali tempo výuky individuálním schopnostem a potřebám žáků, relaxační chvílky byly zařazovány většinou v nižších ročnících.

Vstupní motivaci uplatňovaly učitelky převážně na prvním stupni. V průběhu hodin byli žáci motivováni pochvalou, zařazováním soutěží a her, zčásti aktualizací učiva, využitím mezipředmětových vztahů a v zeměpise i regionálních prvků. Převládající část žáků probíhající výuku sledovala, ne vždy se do ní aktivně zapojovala.

Většinu hodin charakterizovaly pěkné vzájemné vztahy a vstřícný způsob komunikace se žáky, vše založené na dohodnutých pravidlech a vzájemné důvěře. Žáci se až na sporadické výjimky chovali ukázněně. Převládalo průběžné pozitivní hodnocení žáků vyučujícími, kteří oceňovali jejich snahu o pokrok a upozorňovali je na nedostatky.

Průběh a výsledky vzdělávání a výchovy v matematice na prvním a druhém stupni a zeměpisu na druhém stupni byly celkově na velmi dobré úrovni.

Průběh a výsledky vzdělávání a výchovy v anglickém jazyce na druhém stupni základní školy

Hospitace byly realizovány v pěti hodinách předmětu na druhém stupni. Výuku zajišťují dvě učitelky, jedna z nich je odborně a pedagogicky způsobilá, druhá nikoliv. Obě se ve výuce dopustily drobných věcných a didaktických nepřesností. Zhlédnuté hodiny měly připravené, obsah výuky navazoval na předcházející témata. Individuální vzdělávací potřeby žáků nebyly vyučujícími ve všech hodinách respektovány. Učební osnovy byly plněny.

Vyučovalo se střídavě v kmenových učebnách a v jazykové učebně s motivační výzdobou zaměřenou k výuce.

Materiální podpora umožňovala plnění osnov, učebnice tvořily ucelené řady a byly doplněny pracovními sešity. Učitelky připravily i kopírované materiály. V hospitovaných hodinách byla vhodně použita didaktická technika, názor i představivost žáků byly rozvíjeny ukázkami autentických předmětů získaných z anglicky mluvících zemí.

Zhlédnuté hodiny byly po stránce výběru metod a forem méně nápadité. Převládaly frontálně řízené činnosti, občas prostřídané individuální prací, ojediněle prací skupinovou či párovou. Kooperativní techniky byly uplatněny minimálně. Tempo výuky až na jednu výjimku neodporovalo psychohygienickým zásadám. Některé vyučovací jednotky byly několikrát citlivě přerušeny relaxačními chvílkami (zpěv písní, říkanky, opakování slovní zásoby doplněné pohybem po třídě).

Učitelky převážně zapomínaly na sdělení cíle, obsahu hodiny a úvodní motivaci, zřetelnější byla motivace průběžná. Žáky aktivizovaly většinou hodnocením, pochvalou, umožněním performance žáků nacvičených krátkých dialogů před třídou.

Výuka se konala zpravidla v optimálním pracovním klimatu, dohodnutá pravidla chování byla většinou respektována.

Klasifikace byla žákům zdůvodněna, její četnost v žákovských knížkách byla dostačující, avšak jednostranná. Převažovalo písemné prověřování znalostí slovní zásoby a mluvnice. Verbální hodnocení v průběhu hodin bylo zpravidla pozitivní a přimělo žáky k aktivnějšímu zapojování do vyučování.

Průběh a výsledky vzdělávání a výchovy v anglickém jazyce byly hodnoceny celkově jako dobré.

Průběh a výsledky vzdělávání a výchovy v německém jazyce na prvním a druhém stupni základní školy

Německý jazyk je vyučován od čtvrtého do devátého ročníku v rozsahu tří hodin týdně. V osmém a devátém ročníku je jeho výuka posílena předmětem konverzace v německém jazyce v jednohodinové týdenní dotaci. Inspekce sledovala přímou výchovně-vzdělávací činnost jedné učitelky ze dvou odborně a pedagogicky způsobilých vyučujících ve čtyřech hodinách jazyka a jedné hodině konverzace. Druhý vyučující německého jazyka byl v době inspekce nemocen.

Výuka probíhala střídavě v jazykové učebně (slouží i pro výuku anglického jazyka) a v kmenových třídách. Podnětně a esteticky působila učebna jazyků, neboť výzdobu místnosti zaměřili učitelé přímo k výuce obou předmětů. V hodinách byl k poslechu textů a nácvičku písní využit přenosný magnetofon. Žáci pracovali s učebnicemi, které tvoří na sebe navazující řady. Součástí učebnic jsou pracovní sešity. Při výuce plnili žáci úkoly z učitelkou donesených obrázkových a kopírovaných materiálů a cizojazyčných slovníků.

Sledované vyučovací hodiny byly připravené. Učitelka vycházela z písemně zpracovaných tematických plánů, sledovaná výuka byla s nimi téměř v souladu. Učební osnovy byly plněny. Probírané učivo navazovalo na předcházející témata, náplně hodin byly žákům sdělovány, ale cíle výuky nebyly ve sledovaných hodinách vyučující přesně formulovány. Zohledňování individuálních vzdělávacích potřeb žáků nebylo zcela patrné. V hodině konverzace v devátém ročníku zařazené učivo a zadávané úkoly však byly vzhledem k věku žáků málo náročné.

Výběr použitých metod odpovídal frontálně vedené výuce, vyučující nejčastěji střídala řízené činnosti se samostatnou prací. Učitelkou praktikované techniky upevňovaly a rozvíjely slovní zásobu, porozumění textu, mluvnické učivo. V menší míře přispívaly k rozvoji kompetence domluvit se studovaným jazykem. Větší efektivitu mělo ojedinělé zařazení práce ve dvojicích, jejímž cílem bylo zpracování části dialogu spojené s jeho performancí před tabulí. Činnosti se dostalo optimální názorné podpory vizuálními pomůckami, žáci získali příležitost k rozvoji kooperace plněním společného úkolu. Vzájemné hodnocení výkonu podpořené stanoviskem vyučující motivovalo žáky ke zvýšené aktivitě a chuti plnit dalších zadání.

K aktivizaci žáků využívala vyučující spíše motivaci průběžnou. Psychohygienu ve výuce byla vcelku dodržována.

Příznivé pracovní klima rušila nekázeň některých žáků, základní pravidla komunikace žáci respektovali. Hodnocení žáků bylo adresné a objektivní, klasifikace zdůvodněná. Zápisy do žákovských knížek provádí vyučující pravidelně, převažuje písemné zkoušení.

Průběh a výsledky vzdělávání a výchovy v německém jazyce byly hodnoceny jako dobré.

Průběh a výsledky vzdělávání a výchovy v občanské a rodinné výchově na druhém stupni

Hospitace byly uskutečněny ve čtyřech hodinách u dvou vyučujících. Jeden učitel je odborně a pedagogicky způsobilý pro výuku na druhém stupni, má však krátkou učitelskou praxi. Druhá vyučující nesplňuje podmínky odborné a pedagogické způsobilosti, učí ve škole pět let a v současné době je přihlášena k pedagogickému studiu. Výuka sledovaného výchovného předmětu byla nekvalifikovaností vyučující částečně ovlivněna v jejím metodickém vedení.

Ve zhlédnutých hodinách postupovali vyučující podle časově tematických plánů. Vyučovací jednotky byly vcelku připravené. Zejména na probíraném učivu občanské výchovy bylo zřejmé zaujetí učitele pro daný tematický celek. Látka byla prezentována věcně i odborně správně. S tématy hodin byli žáci seznamováni, výukové cíle nebyly vyučujícími zformulovány. Jejich absence se projevila zejména v hodinách rodinné výchovy v přílišné obecnosti a popisnosti probírané látky.

Výuka byla realizována v dostatečně prostorných kmenových učebnách, vybavených novým školním nábytkem, ale nepříliš podnětných. Názorné materiály, které vyučující přinesli do hodin (beletrie i odborná literatura), ani zpětný projektor v každé třídě nebyly zcela efektivně využity. Vzhledem k charakteru probírané látky scházely kartografické pomůcky. Žáci si dobře strukturované zápisy opisovali z tabule do sešitů, jejich kontrola vyučujícími byla nepravidelná nebo ještě neproběhla. Učebnice zavedené v občanské výchově žáci nepoužívali, neboť probíraná témata neobsahovaly.

Všechny zhlédnuté hodiny byly organizovány frontálně. Do jedné z hodin zařadila vyučující skupinovou výuku. Nebyla metodicky ani formálně promyšlená, podle reakcí žáků i málo zažitá. V hodinách převažoval verbální projev učitele, někdy nejasné pokyny i množství předávaných faktů vyvolávaly u žáků neklid a zhoršení kázně. Střídání činností nebylo vždy žáky akceptováno. Dostali sice možnost zadané úkoly prezentovat, ale prostor pro diskusi jim vyučující poskytovali minimálně. V závěru sledovaných hodin chybělo shrnutí probrané látky, na kterém by se podíleli i žáci.

Vyučovací jednotky občanské výchovy byly z hlediska motivace pestřejší. Žáci byli v úvodu i v průběhu hodin aktivizováni aktualizací, občasnými náměty k diskusi, aplikací učiva či sdělováním vlastních zkušeností učitele i žáků v souvislosti s probíranou látkou. Často byli žáci motivováni klasifikací za splněné referáty. Zařazení soutěže jako motivačního podnětu v závěru jedné z hodin nebylo již z časových důvodů efektivní.

Sledované hodiny probíhaly převážně v přátelské atmosféře. Většina žáků akceptovala stanovená pravidla komunikace, nekázeň se projevovala při déle trvajícím jednostranném způsobu výuky. Žáci neměli mnoho příležitostí rozvíjet komunikativní dovednosti a učit se kooperaci vzhledem ke zvolené organizaci výuky, metodám a formám práce. Verbální projevy vyučujících byly srozumitelné, spisovné i hovorové, u jedné z vyučujících se ve větší míře projevilo nespisovné vyjadřování. Chyby ve spisovnosti žákovských projevů učitelé neopravovali.

Celkově převládalo průběžné pozitivní hodnocení žáků. Jejich sebehodnocení a vzájemné hodnocení se vyskytovalo ojediněle. Četnost klasifikace z výchovných předmětů v žákovských knížkách nebyla příznivá. Obsah zkoušené látky nebyl většinou konkretizován.

Průběh a výsledky vzdělávání a výchovy v předmětech výchovného charakteru – občanská a rodinná výchova byly hodnoceny celkově jako dobré.

Výsledky vzdělávání zjišťované školou

Škola zjišťovala výsledky vzdělávání standardizovanými testy pouze na prvním stupni před čtyřmi lety. Druhý stupeň se pravidelně zúčastňuje matematické Pythagoriády a vedení školy úspěšnost žáků vyhodnocuje a zveřejňuje. V rámci ročníků učitelé prvního i druhého stupně si vypracovávají a zadávají shodné kontrolní práce z českého jazyka a matematiky, výsledky porovnávají a analyzují. Ředitel školy stanovil ve svém vnitřním pokynu zadávání písemných čtvrtletních prací žákům v hlavních (český jazyk, cizí jazyk, matematika) i ostatních vybraných předmětech pro jednotlivá klasifikační období. Určuje jejich četnost, druh výstupu (test nebo kontrolní písemná práce) a dobu archivace. Rozbor získaných výsledků slouží jako zpětná vazba učitelům při přípravě další práce i vedoucím pracovníkům pro plánování a kontrolu. Zpětnou vazbou o výsledcích vzdělávání je i úspěšnost žáků při přijímacích zkouškách na střední školy i víceletá gymnázia. Také umístění žáků v různých soutěžích svědčí o dobré práci učitelů a schopnostech žáků (podrobné údaje jsou obsaženy ve výroční zprávě školy).

Průběh a výsledky vzdělávání a výchovy byly ve sledovaných předmětech v souhrnu hodnoceny jako dobré.

TEMATICKÁ ZJIŠTĚNÍ

V rámci inspekční činnosti proběhla tematicky zaměřená inspekce na sledování a hodnocení účinnosti prevence sociálněpatologických jevů ve školách a školských zařízeních.

Primární prevenci se v základní škole věnuje začínající učitel s kvalifikací pro druhý stupeň. Úzce spolupracuje s výchovnou poradkyní, která se prevencí zabývala do počátku školního roku 2003/2004. Nový metodik se v dané oblasti začíná cíleně vzdělávat. Zpracoval stručný a přehledný plán zaměřený především na prevenci konzumace alkoholu, kouření a zneužívání léků. Jeho součástí je nabídka řady volnočasových aktivit především sportovního rázu. Plán je propojený s učivem občanské, rodinné a tělesné výchovy. Naopak postrádá specifikaci pro jednotlivé věkové a rizikové skupiny. Škola získala granty na víkendové aktivity žáků se sportovním zaměřením. Prováděnou prevenci pravidelně vyhodnocuje ředitel školy a seznamuje s ní zřizovatele.

V oblasti sociálněpatologických jevů se vzdělávají i někteří další pedagogové. Kromě výchovné poradkyně a ostatních pedagogů se do prevence zapojuje také ředitel školy. Systém primární prevence je vhodně koncipovaný. V současné době je jeho fungování ovlivněno plánovanými změnami na pozicích výchovné poradkyně a metodika primární prevence.

Škola spolupracuje s rodiči například v rámci SRPDŠ a při třídních schůzkách.

Se znalostí výsledků dotazníků zadaných ČŠI je možné hodnotit vztahy mezi učiteli a žáky jako dobré. Žáci většinou projevují sounáležitost s prostředím školy, které je pro ně bezpečné a podnětné. Vyskytující se nežádoucí jevy jsou řešeny bezodkladně a vhodným způsobem. V systému pochval a trestů ukládaných pedagogickou radou převažují spíše negativní sankce. Závažnost ani četnost negativních jevů se nezvyšuje, jsou na stabilní a také poměrně nízké úrovni.

Škola se problematikou zabývá. Přijatý systém je účinný, vykazuje pouze dílčí nedostatky.

Souběžně s uskutečněnou inspekcí proběhla tematická inspekce „Výuka německého jazyka v základních a středních školách“.

DALŠÍ ZJIŠTĚNÍ

Soulad údajů uvedených v rozhodnutí o zařazení do sítě škol, předškolních zařízení a školských zařízení s údaji ve zřizovací listině

Údaje ve zřizovací listině čj. 30/2003-451 ze dne 22. ledna 2003 se shodují s údaji uvedenými v rozhodnutí o změně v zařazení do sítě škol, předškolních zařízení a školských zařízení vydaném MŠMT čj. 32 017/2003-21 ze dne 27. ledna 2004.

VÝČET DOKLADŮ, O KTERÉ SE INSPEKČNÍ ZJIŠTĚNÍ OPÍRÁ

1. Zřizovací listina čj.: 30/2003-451 ze dne 22. ledna 2003 vydaná Městem Hejnice
2. Rozhodnutí o zařazení do sítě škol, předškolních zařízení a školských zařízení čj.:32 017/2003-21 ze dne 27.ledna 2004
3. Výkaz Škol (MŠMT) V 3 – 01 o základní škole podle stavu k 30. září 2003 ze dne 1. října 2003
4. Personální dokumentace pedagogických pracovníků školy dle vyučovacích předmětů sledovaných inspekcí – školní rok 2003/2004
5. Jmenování do funkce ředitele školy čj.: 157/2002-451 ze dne 29.října 2002 s účinností od 1. ledna 2003 vydalo Město Hejnice
6. Učební plán pro školní rok 2003/2004
7. Vzdělávací program Základní škola schválený MŠMT ČR dne 30. 4. 1996 čj.: 16 847/96-2 s platností od 1. 9. 1996 včetně Úprav a doplňků schválených MŠMT ČR dne 25. 8. 1998 čj.: 25 018/98-22 s platností od 1. 9. 1998
8. Třídní knihy, třídní výkazy a katalogové listy žáků I. - IX. tříd školního roku 2003/2004
9. Záznamy z jednání pedagogických rad ve školním roce 2002/2003, 2003/2004, zápis z provozní porady ze dne 10. 3. 2004 školního roku 2003/2004
10. Vnitřní řád školy s účinností od 2. 1. 2003
11. Rozvrh hodin prvního a druhého stupně ve školním roce 2003/2004 – platný v termínu konání inspekce
12. Časově tematické plány učiva sledovaných předmětů ve školním roce 2003/2004
13. Zápisy z jednání předmětových komisí s názvy: „MK 1. stupně, MK přírodní vědy, MK jazyky, MK společenské vědy“ – školní rok 2003/2004
14. Pověření učitele vedením metodické komise 1. stupně ze dne 10. září 2003
15. Směrnice Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy k integraci dětí a žáků se speciálními vzdělávacími potřebami do škol a školských zařízení čj.: 13 710/2001-24 ze dne 6. 6. 2002
16. Individuální plány integrovaných žáků ve školním roce 2003/2004
17. Výroční zpráva o činnosti školy ve školním roce 2002/2003
18. Řády odborných učeben schválené ze dne 3. 1. 2003
19. Organizační řád základní školy s právní subjektivitou s účinností od 1. 1.2003
20. Organizační struktura školy ze dne 3. 1. 2003
21. Aktualizovaný provozní řád ze dne 16. 3. 2004

22. Plán práce ředitele školy ze dne 3. 9. 2003
23. Vnitřní pokyn k vedení záznamů školní dokumentace pro pedagogické pracovníky ze dne 2. 9. 2003
24. Kritéria pro hodnocení pedagogických pracovníků na školní rok 2003/2004
25. Klasifikační řád z 2. 1. 2003
26. Plán protidrogové prevence ZŠ Hejnice na školní rok 2003/2004 ze dne 2. 9. 2003
27. Zápis z jednání SRPDŠ z 20. 11. 2003
28. Podkladová inspekční dokumentace Základní školy Hejnice ze dne 9. 3. 2004
29. Dotazník pro ředitele před inspekcí ze dne 9. 3. 2004
30. Vybrané kontrolní slohové práce z českého jazyka na druhém stupni ve školním roce 2003/2004
31. Namátkově vybrané sešity a žákovské knížky v hospitovaných hodinách ve školním roce 2003/2004

ZÁVĚR

Výchovně-vzdělávací proces v úplné Základní škole v Hejnicích, okres Liberec probíhá podle platných učebních dokumentů vzdělávacího programu Základní škola. Personální zajištění výchovně-vzdělávací činnosti z hlediska vyhlášky o odborné a pedagogické způsobilosti je vcelku na velmi dobré úrovni. Ve sledovaných předmětech převažovala kvalifikovaná výuka, u mladých učitelů se poměrně krátká pedagogická praxe projevila především v používaných metodách a formách práce. Ve výuce všichni přistupovali k žákům s empatií a přiměřenou náročností. Organizace činnosti a provozu školy je funkční. Vedení a motivování pracovníků věnuje ředitel školy dostatečnou pozornost, ponechává pedagogům prostor k vlastním invencím. Podporuje jejich zájem o další vzdělávání. Škola má fungující vnitřní a k rodičovské veřejnosti i velmi otevřený vnější informační systém. Zavedené kontrolní mechanismy poskytují vedoucím pracovníkům většinou dobrou zpětnou vazbu o naplňování výchovně-vzdělávacích cílů.

Materiálně-technické podmínky vzdělávací a výchovné činnosti jsou vzhledem ke schváleným učebním dokumentům velmi dobré. Prostorové podmínky školy umožňují realizovat zvolený vzdělávací program. Vedení školy věnuje pozornost dobré vybavenosti školy pomůckami a didaktickou technikou. Plánuje investice do materiálních podmínek rozvoje sportovních aktivit žáků školy.

Průběh a výsledky vzdělávání a výchovy jsou celkově na dobré úrovni. Slabá místa se projevila ve výuce jazyků a výchovných předmětů, zejména na druhém stupni. Zhlédnuté hodiny byly připravené, jejich obsah korespondoval se schválenými učebními osnovami. Úroveň organizace vyučování, výběru metod, forem práce a aktivizace žáků byla celkově dobrá. Přínosné bylo uplatňování regionálních prvků ve výuce. Ve většině předmětů žáci prokázali přiměřené znalosti a dovednosti. Interakce mezi žáky a učiteli byla velmi dobrá. Vyučující většinou nevyužívali širší škálu hodnotících forem včetně sebehodnocení žáků. Pozitivní posilování bylo časté na prvním stupni. Celková angažovanost školy pro sport motivuje žáky nejen k reprezentaci školy, ale i k respektování dohodnutých pravidel chování a jednání.

Složení inspekčního týmu a datum vyhotovení inspekční zprávy

Razítko

Složení týmu	Titul, jméno a příjmení	Podpis
Vedoucí týmu	Mgr. Alexandra Hanwaldová	v. r.
Členové týmu	PhDr. Milan Adamec	v. r.
	Mgr. Helena Čeřovská	v. r.
	Mgr. Jan Vrabec	v. r.
	Blanka Rybínová	
	Libuše Škoudlilová	

V Liberci dne 6. května 2004

Datum a podpis ředitele školy stvrzující převzetí inspekční zprávy

Datum převzetí inspekční zprávy: 7. května 2004

Razítko

Ředitel školy, nebo jiná osoba oprávněná jednat za školu

Titul, jméno a příjmení	Podpis
Mgr. Milan Hubáček, ředitel školy	v. r.

Dle § 19 odst. 7 zákona č. 564/1990 Sb., o státní správě a samosprávě ve školství, ve znění pozdějších předpisů, může ředitel školy podat připomínky k obsahu inspekční zprávy České školní inspekce do 14 dnů po jejím obdržení na adresu pracoviště vedoucího inspekčního týmu, tj. Česká školní inspekce, Masarykova 28, 460 01 Liberec 1. Připomínky k obsahu inspekční zprávy se stávají její součástí.

Hodnotící stupnice:

Stupeň
Vynikající
Velmi dobrý
Dobrý
Vyhovující
Nevyhovující

Další adresáti inspekční zprávy

Adresát	Datum odeslání inspekční zprávy	Podpis příjemce nebo čj. jednacího protokolu ČŠI
Krajský úřad – odbor školství	2004 – 06 - 01	k čj.: h4-1192/04-5100
Zřizovatel	2004 – 06- 01	k čj.: h4-1192/04-5100 k čj.: h4-1193/04-5100

Připomínky ředitele školy

Datum	Čj. jednacího protokolu ČŠI	Text
20. 5. 2004	k čj.: h4-1192/04-5100	Připomínky byly podány.